

עוד זאת נראה שהלכו בגישות חלוקות; כשישנן שתי אפשרויות לישוב סתירה במשנה או בברייתא — אפשרות להעמיד כל אחת במקרה אחר, ואפשרות שניה בהעמדת כל אחת אליבא דתנא אחר — אביי העמיד באוקימתא ורבא העמידה במחלוקת תנאים; — ברכות מז: (וע' גם שבת נב. ושם עד. וע"ש עת.); ראש השנה כ. יומא מא: ביצה יד (וע' תענית ד; כתובות מז:); קדושין לט: בבא בתרא פ; עבודה זרה מג. זכחים מג. צז. תמיד כז. ואמנם מצינו בזכחים עח-עט שאביי העמיד ב'הא דידיה הא דרביה' ורבא העמיד באוקימתא. וגם בשבועות יג. אביי העמיד בפלוגתא ורבא תירץ באופן אחר [אם כי לא באוקימתא מסוימת]. וע' גם במנחות נא.

דף ט

'היא חגרה לו בצילצול לפיכך כהן מביא חבל המצרי וקושר לה למעלה מדדיה' — כדי להזכירה מעשה מצרים שעשתה. (רמב"ם סוטה ג, יא, עפ"י הירושלמי. מפרש"י (ו רע"ב, וכן כתב ברפ"ב לענין כפיפה מצרית) נראה קצת שקרוי מצרי על שם שעשוי מצורי הדקל. ומ"מ יש לקיים טעם זה, מפני שכינויו מזכיר מעשה מצרים). גם רומז החבל להסתת היצר הרע שנמשלה לחבלים, משכי העון בחבלי השוא... , להראות גנות החטא שמשכה על עצמה בחבל השוא. (ישראל קדושים עמ' 26)

'חצי כלים והם אינם כלים' — שהגיהנם יש לו סוף ותכלית [חצי' בגימטריא: גהנם. יואל משה], ואילו נשמותיהם אינן כלות, וסוף יש להם קיום בלא יסורין. (עפ"י עשרה מאמרות — חקור הדין ה,א. וע"ע תקנת השבין עמ' 155).

'זה משה ודוד שלא שלטו שונאיהם במעשיהם, דוד דכתיב טבעו בארץ שעריה, משה דאמור מר משנבנה מקדש ראשון נגזז אהל מועד קרשיו ובריהיו...' — משה ודוד הם המתחילים בעקירת היצר מהלב לגמרי, שעל ידי זה באים גם כן לחירות מעול מלכויות, כי 'שאור שבעיסה' ו'שעבוד מלכויות' הא בהא תליא. ואף על פי שלא הגיע הזמן שיהיה כן בפועל בכל ישראל, מכל מקום במעשה ידיהם שהוא ההתחלה, לא נתבטל כלל רק נגזז, ולעתיד יתגלה שלא אבד סברן, רק הם קיימים לעולמי עד.

והמשכן, הוא קדושת שכינתו ית' באוהל ארעי, היה על ידי משה רבינו ע"ה, שהיה במדבר ועדיין לא היתה לו קביעות מקום. ודוד המלך ע"ה הוא שהתחיל בבנין בית המקדש, ואעפ"י שלא נבנה על ידו, הוא היה המתחיל על ידי השתוקקותו וחשקו והכנתו, וגם קנה המקום שנתקדש לעד. ולפיכך השערים, היינו פתח הכניסה לקדושת המקדש, הם 'מעשה ידי' של דוד, טבע בארץ ונגזז להיותו קיים לעד ולא יוכלו אויבים לשלוט בו ולהוציאו לחולין כלל, [שלא בעיקר הבנין שבנה שלמה, באו פריצים וחללוהו. משא"כ מעשה ידי דוד, השיתין שכרה והיסודות לא נהרסו], לפי שדוד מלך ישראל חי וקיים וקדושתו קיימת, לכך גם מעשה ידיו קיים לעד, אלא שבעולם הזה הוא בהעלם ובגניזה. (עפ"י תקנת השבין עמ' 92; מחשבות חרוץ עמ' 176. עוד על הזיקה והדמיון בין משה רבינו לדוד — ע' אור זרוע לצדיק עמ' 23).

(ע"ב) 'כי לייט, לייט תחילה ירך והדר בטן לייט, ומיא כי בדקי, כי אורחיהו בדקי' — בטן ברישא והדר ירך' — והלא תנן במתניתין 'תלקה הירך תחילה ואחר כך הבטן'? — יש לומר שמוסב על

הבועל, שגם הוא נבדק בשתייתה (כדתנן להלן כה), ואצלו סדר העונש מקביל לעברה. רק אצל השותה עצמה המים בודקים כדרך כניסתם לגוף. (חשק שלמה.
נראה שלתרץ קושיא זו רמז רש"י שהקללה תחילת הפורענות היא. נמצא שהירך שמתקללת ראשונה בעצם היא הלוקה תחילה).

‘ותחל רוח ה' לפעמו — שהיתה שכינה מקשקשת לפניו כזוג’ — אפשר שרמזו על תחילת רוח מנהיגות שפיעמה בו, כאותו זוג המקשקש בראש העדר והעדר נוהה אחריו, כמו שאמרו בבבא קמא (נב. וברש"י — ‘זוג שמקרקש בה לפני העדר והולך כולו אחריו’).

‘ככתבם וכלשונם’

‘כל הנותן עיניו במה שאינו שלו, מה שמבקש אין נותנין לו ומה שבידו נוטלין ממנו’ — ופעמים יוכל לטול בזה חיותו ח"ו, וכמו שנאמר ושווא מתנת יחיה. ובחולין (מד סע"ב) ‘לא בעיתו דאיחיו!’ — דכל קנייני האדם הם לצורך קיום חיותו בעולם הזה, וחלקי חיותו מתפשטים בהם, כידוע בסוד נפשם בהם תתעטף, וע"כ כל אחד קנייניו הם כפי מה שבכח התפשטות חיותו וחלקי נפשו, ובמתנה דאפשר שיקבל קנין שאין שייך לו, הרי הוצרך להתפשט חלק מחיותו במה שאין שייך לו, ובזה חיותו אפשר שיתמעט'. (מתוך ‘ישראל קדושים’ עמ' 84)

‘הרגשת הבעלות — בדמיון יסודה. כי אין לאדם שום חיבור ממשי למה שחוץ ממנו, ורק מה שקנה בתוך עצמו ונפשו — הוא באמת שלו. לכן כל שאיפתו צריכה להיות בתוך עצמיותו, ושם ירכז כל מבוקשו. וזה שאמרו רז"ל (יומא לח): ‘משלך יתנו לך’, היינו שלך באמת. ואמרו רז"ל (סוטה ט): ‘כל הנותן עיניו במה שאינו שלו, מה שמבקש אין נותנין לו, ומה שבידו נוטלין ממנו’. כי זה ששואף לדברים מבחוץ — אין לו באמת קנינים פנימיים, וטעה לחשוב שיש לו. (מכתב מאליהו ח"ג עמ' 291)

— כך היא דרכו של העולם הזה — ככל שמרבים בקנינים ובמכשירים טכנולוגיים, ומקווים שסוף סוף יוכלו ליהנות מן העולם הזה ולחיות בו חיים שקטים, בלי טורח ובלוי מפריע — ובלוי להתחשב בכל תכלית רוחנית, לעומת זה מתרבים בעולם פחדים ודאגות מכל הסוגים, עד שאין אף רגע אחד של בטחון ושלוה אמתיים. הנה אנו בעינינו ראינו מה שאמרו רז"ל ‘מרבה נכסים מרבה דאגה’. השקט ובטחה יבואו לעולם רק כשיחדלו בני אדם לחטוף קנינים מדומים וישאפו לקנינים אמתיים — נפשיים. (שם ח"ד עמ' 22. והרחיב שם עוד בענין).

‘שמשון בעיניו מרד שנאמר ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני... כי אזל מיהא בתר ישרותיה אזל’ —

‘והיינו, שהוא הכיר בנפשו כי עיניו נקיים בחיזו דהאי עלמא להיות העין רואה ולב חומד דבר שאינו שלו, וידע כיון דישרה בעיניו ודאי כך הוא רצון הש"י.
ובתנחומא (בשלח יב) על פסוק כי גאה גאה — שמשון במה שנתגאה... ‘כי היא ישרה בעיני’... ע"ש.

ומזה מבואר כמו שאמרנו, דמה גיאות הוא אי כוונתו ליישרות תאווה גשמית בעיניו, ועל כרחק כמ"ש שנתגאה להאמין בעצמו שמה שעניו חומדות ודאי הוא רצון הש"י. והאמת כן היה, ונענש רק על הגיאות. ואפשר דזהו גם כן כונת המרד והחטא שבטוטה שם, רק על שנתגאה בעיניו. וכן העיד הכתוב תיכף אחר כך: **ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא... ואע"פ שלמראית עיני בני אדם בעולם הזה נחשב זה כהולך אחר עיניו לחמוד בתאות עולם הזה ולחלל קודש ד' לבעול בת אל נכר, הוא בסוד עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, לאדם בליעל. ובאמת בטח בנפשו דעיניו לא יכול להכניס בלבבו חמדות זרות כלל, ולפי שסביביו נשערה מאד נחשב זה לחטא, מה שהכניס עצמו לענין כזה ולתקיפות כזו לסמוך על עצמו כל כך אף בדבר זר כזה...'** (מתוך 'ישראל קדושים' עמ' 17. וכ"ה בלקוטי מאמרים דף קו).

עוד בענין שמשון, שורש נפשו, גבורתו, כשלונו ופרטי מאורעותיו — האריך רבנו צדוק הכהן זצ"ל בספרו 'ישראל קדושים' שם (עמודים 17-32. וע"ע מש"כ ב'פוקד עקרים' עמ' 23, 25, 39-40). ולרוב אריכות הדברים ועומקם, אין מקומם במסגרת זו. וראוי כאן לצטט את סוף דבריו:

'ועוד יש בזה דברים עמוקים שאי אפשר לפרש, וגם אין להאריך יותר מזה כאן, דהכוונה רק לבאר דחלילה לחשוב על משיח ה' במחשבת יעקב אבינו ע"ה (שחשבו למשיח, כשאז"ל), והתורה העידה עליו מנבואת יעאצ"ה שידין עמו כמיוחד שבשבטים וכיחידו של עולם, כאביהם שבשמים, ומגן עליהם כהקב"ה ורז"ל קראוהו גם כן 'אותו צדיק' בטוטה ט,ב, במקום שדברו גם כן מגנתו, והמשנה אמרה עליו שהלך אחר עיניו, וידוע שאין נקרא צדיק אלא שומר הברית ומי שלא קלקל ופגם בריתו כלל מימיו' — שהיה אוהב נשים ורודף אחר התאוה כאחד מהפריצים שטופי זימה — ח"ו וח"ו.

אבל דבר זה ממדרגת הקדושה הגמורה והגדולה שיש בישראל דלא עשה כן לכל גוי, שיוכל לעשות כל ענינים גופניים והנאות חמדות עולם הזה ולא ירגיש שום הנאת עולם הזה אלא הכל בכונת הלב לשם שמים לבד. ואם ריק הוא — ממך ריק, ולא כל אחד זוכה לזה, אפילו להבין ולהשיג דבר זה בשכל לבד, כל שאין מרגיש בלבבו בפועל שמץ מקדושה זו על כל פנים, דבאמת כל ישראל יוכלו להגיע לקדושה כזו גם כן, שכולם נקראו 'קודש' ו'קדושים' מצד שרשם, שמושרשים בקדושה עליונה הנמשכת מקדושתו יתברך, דחלק ה' עמו, אלא שהחטאים שמצד העולם הזה, שהם ההוצי (= הקוצים) הסובבים לאסא (= להדס), והחוחים המקיפים לשושנה גרמו מה שגרמו בעולם הזה, עד שנשבו ישראל בין העמים וגלו בראש גולים לצאת גם מקדושת הארץ שהיא אחרונה שבעשר קדושות...'

דף י

'הוחל שבועתו של אבימלך' — פרש רש"י: שבטלה שבועתו, לפי שהם (= הפלשתים) עברו על השבועה תחילה.

כתב רבנו ירוחם (ח"ו יד. הובא ביתה יוסף יר"ד רלו): **שנים שנשבעו לזה לזה, ועבר אחד על שבועתו, בטלה השבועה אף לגבי השני. והוכיח 'מפרק קמא דסוטה'. וכוונתו להוכיח מכאן, כמו שפרש"י. (כך מפורש בהגהות מרדכי (שבועות תשט) ובדרכי משה. אמנם, הט"ז (שם סק"ג) הבין שהוכחה מסוף הפרק, וכבר העירו על דבריו**